

Forlag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at ændre bekendtgørelsen om fangst og beskyttelse af isbjørne, således at det bliver muligt at nedlægge isbjørne, der opsøger beboede steder, uden at der forud for nedlæggelsen skal indhentes dispensation.

(Medlem af Inatsisartut, Jens NapātōK, Partii Naleraq)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Fiskeri, Fangst og Landbrug)

1. behandling

Naalakkersuisut takker forslagsstiller Jens NapātōK, Partii Naleraq, for at fremlægge nærværende forslag til Inatsisartut om, at Naalakkersuisut pålægges at ændre bekendtgørelsen om fangst og beskyttelse af isbjørne således, at det bliver muligt at nedlægge isbjørne, der opsøger beboede steder, uden at der forud for nedlæggelsen skal indhentes dispensation.

Først og fremmest skal det understreges at der altid er mulighed for at aflive en isbjørn i nødret eller nødværge, hvis dette er nødvendigt, eller et eller flere menneskeliv er i fare. Sker dette, kræves der ingen forudgående aftale, men sagen vil blive efterbehandlet og registreret som nødværge.

Fra 2016 frem til dags dato har der været 17 nødret/nødværge aflivninger af isbjørne i Grønland. Ser vi længere tilbage er der sket i alt 74 aflivninger fra 2007 og frem til i dag. Ingen mennesker har mistet livet. Ud af de 74 aflivninger, er henholdsvis 10 sket i Ittoqqortoormiit, 6 i Tasiilaq og 10 i Qaanaaq.

Herudover må de faktiske regler og procedure omkring problembjørne og nødret/nødværge præciseres, idet Departementet ikke kan genkende de processer og forhold der beskrives i det fremsatte forslag.

Nødret og nødværge sker i henhold til bestemmelserne herom i Kriminallovens § 9 stk. 1. Herefter skal der, uden ophold, gives besked til Departementet for Fiskeri Fangst og Landbrug om hændelsen, og alle dele af isbjørnen tilfalder Grønlands Selvstyre. Dette jævnfør § 18 stk. 1 samt 2. (Selvstyrets bekendtgørelse nr. 3 af 14. september 2018 om fangst og beskyttelse af isbjørne). Ligeledes kan Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug meddele dispensation fra bekendtgørelsens regler, hvis en isbjørn vurderes at være en problembjørn, jf. § 22 stk. 1.

Når eller hvis en isbjørn kommer inden for beboede områder er håndtering og handling alene op til politimyndigheden. Således er det i disse tilfælde uden for Departementets ressortområde at handle på disse. Oftest inddrages Departementet dog, og udbyder hjælp og sparring til politi, kommunefoged, jagtbetjente og andre implicerede aktører. Samarbejdet opleves som gavnligt og optimerende i alle henseender.

Hvis isbjørne observeres tæt på by- eller bygdegrænser eller andre steder, hvor de kan udgøre en potentiel fare, uden de dog er i beboede områder, er dette Departementets ansvar. I disse tilfælde sker handling også ofte i samarbejde og samråd med både politimyndighed og de tilstedeværende personer og/eller observatører. Samarbejdet er meget konstruktivt.

Det er i disse tilfælde at der som regel vil ske forsøg at skræmme bort, ved hjælp af eksempelvis varslingskud, affyring af signalpatroner, kørsel på snescooter eller ATV mv.

Hændelserne som disse adskiller sig naturligvis altid fra hinanden. Dog er det generelt sådan at Departementet får telefonisk henvendelse hvis/når der observeres en isbjørn tæt på by eller bygd. Herefter spørges der ind til hvad der hidtil er forsøgt, samt isbjørnens størrelse, stand og forfatning.

Derfra tages der i fællesskab stilling til hvad næste skridt skal være, og handling sker øjeblikkeligt.

Jævnfør Selvstyrets bekendtgørelse nr. 3 af 14. september 2018 om fangst og beskyttelse af isbjørne § 22, stk. 1 kan Departementet meddele dispensation fra bekendtgørelsens regler, hvis en isbjørn vurderes at være en problembjørn. Af stk. 2-4 fremgår at dispensation i henhold til stk. 1 skal meddeles forud for nedlæggelsen af en isbjørn, at kun jagtbetjente, politi eller andre af Departementet bemyndiget personer må nedlægge isbjørnen, samt, at alle dele skal tilfalde Selvstyret.

I langt de fleste tilfælde vil denne procedure kunne følges forud for en nødværge aflivning, og være gavnlig for de aktører der håndterer situationen. Som beskrevet ovenfor er underretningen og den efterfølgende dialog og rådgivning derfor optimerende og sikre den mest hensigtsmæssige håndtering.

Billedet af at disse hændelser skulle være forbundet med ventetid eller bureaukrati er uigenkendelig for os. Der er telefonvagt-ordninger og i instrukserne er de nødvendige kontaktoplysninger nedskrevet.

Ligeledes må det igen understreges at såfremt menneskeliv er i fare, vil en isbjørn kunne nedlægges øjeblikkeligt og anses som en nødværgeaflivning, i henhold til Kriminallovens § 9, stk. 1.

Jeg kan eksempelvis henvise til tilfældet i Qeqertarsuatsiaat i midten af september, som endte med aflivning af en isbjørnemor med 2 unger, da disse blev ved med at komme i området for at søge føde. Isbjørnemor med unger er fredet. Kommunefoged og dennes assistenter måtte aflive isbjørnene med henvisning til nødværge-bestemmelsen. I den anden sag i Ittoqqortoormiit natten til fredag d. 8. oktober lykkedes det for jagtbetjenten og en anden person at skræmme et problemisbjørn væk, der blev ved med at komme tilbage, som søgte føde.

Det er ikke korrekt at der skelnes mellem Nord- og Østgrønland i forhold til andre steder. Derimod er det rigtig at der statistisk set er flere 'sammenstød' eller 'problemisbjørne' i disse områder, i forhold til resten af Grønland, særligt i Ittoqqortoormiit. Her er de bemærkelsesværdigt dygtige til at håndtere og bortskræmme isbjørne, så det undgår at koste både menneske- og isbjørneliv. Igen må det understreges, at der ikke er sket tab af menneskeliv, samt at hvis dette vurderes som risiko, vil der altid skulle skydes/handles i nødværge i henhold til kriminalloven. Men der er mange succeshistorier og Naalakkersuisut er glade for det positive samarbejde.

Forslagsstiller henviste til brug af gummikugler og peberspray i Nord- og Østgrønland. Dette er ikke korrekt. Hverken Selvstyret, Kommuner eller almindelige borgere har tilladelse til brug af disse skræmmemidler. Det kan godt være at det danske politi-myndighed og militæret har tilladelse. Her i landet bruges, som tidligere nævnt: ATV, snescootere, varselsskud og signalpistoler. Dette har god effekt – en opfattelse som deles af blandt andet jagtbetjente og borgere i Ittoqqortoormiit. Skræmmemidlerne bevirker at isbjørne oftest kan bortskræmmes langt før de når ind i de beboede områder og er derfor et godt værn. Derfor ser vi meget få alvorlige sammenstød. Når disse sker, er det klart, at der kan og bør skydes med skarpt, hvilket kriminallovens bestemmelser omkring nødret og nødværge sikrer retten til.

Det er Naalakkersuisuts klare opfattelse at nuværende ordninger og foranstaltninger fungerer optimalt, samt at samarbejdet mellem de enkelte parter sikrer borgere og isbjørne på bedste vis. Det er vores overbevisning at nuværende ordninger og gældende bekendtgørelse fungerer efter hensigten, og at der ikke er behov for yderligere forværring af bestemmelserne.

Med disse ord indstiller Naalakkersuisut forslaget til afvisning.

Skema over nødret/nødværge 2007-2019

Sted	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Total
Iulissat	1													1
Ittoqqortoormiit	3		1		1				4	1				10
Kangerlussuaq					1									1
Kangaatsiaq						3								3
Mestersvig								1						1
Nanortalik			3			1	2			2			1	9
Narsaq	3		1											4
Nationalparken									2	1				3
Nuuk					1	1								2
Qaqortoq							1							1
Qeqertarsuaq						1								1
Qeqqata												1		1
Qaanaaq	1		1						6	2				10
Sermersooq												2		2
Tasiilaq	1			1		3			1					6
Upernavik								1				4		5
Aasiaat						1					1			2
Ikke opgivet		10										2		12
Total	9	10	6	1	3	10	3	2	13	6	1	9	1	<u>74</u>